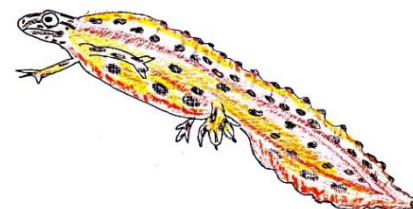

Duha – sdružení dětí a mládeže
pro volný čas, přírodu a recesi

ČOLKOVINY

II. / 2018

Novinky pro rok 2018

Náplň činnosti oddílu DUHA Čolci Černčice stojí na principech zážitkové pedagogiky. Hlavní náplní je péče o přírodu a její aktivní ochrana, pozorování přírody a pokusy. Děti vedeme a směřujeme k udržitelnému životnímu stylu. Součástí pravidelného setkávání je mimo jiné péče o stádo ovcí, dva kozlíky a králíky. Na podzim 2018 jsme se díky novému přírůstku do rodiny setkávali jednou až dvakrát za měsíc. Setkání byla oproti předešlým letům méně četná, věřím ale, že byla o to zajímavější. Novinkou je velká pomoc v podobě nové vedoucí, Markéty Pavlové z Nahořan. V úvodu se vrátíme ještě k akcím konaným na jaře, které se do minulého vydání nevešly.

UKLIĎME ČESKO 2018

Uklid'me Česko se konalo 7. dubna od 13:00. Akci organizovali Čolci ve spolupráci se Spolkem přátel Černčic. Letošní ročník byl pro nás velkým překvapením, celkem přišlo pomoci rekordních 39 dobrovolníků a mohli jsme se tak vydat na více míst najednou. Vybíraly se příkopy směrem na Nové Město nad Metují a na Bohuslavice. Další parta prošla celou vesnicí a zajela i ke včelínu směrem na Nahořany, kde si někdo spletl přírodu se skládkou. Kluci spravili spoustu let rozbitý chodník. Přírodovědný oddíl Čolci vybíral lesík pod vesnicí. Bylo opravdu nádherně, všechno v lese kvetlo a nejvíc si to bezesporu užily děti. Po akci jsme si opekli špekáčky, maminky uchystaly výborné sladké dobroty, dospělí si dali skleničku na posílení a povídalo se a bavilo u ohně ještě dlouho po setmění. Všem dobrovolníkům moc děkujeme.

SHRNUTÍ V ČÍSLECH:

35 PYTLŮ ODPADU, 39 DOBROVOLNÍKŮ
VŠECH VĚKOVÝCH KATEGORIÍ, 3 HODINY
PRÁCE. KAŽDÝ KOUSEK UKLIZENÉ
PŘÍRODY MÁ SMYSL!

Diplomy pro malé i velké hrdiny.

Čolci v akci.

Nejmladší dobrovolnice - Kája s Majdou (2 roky).

OHLÉDNUTÍ ZA ZLATÝM LISTEM, PUŠTÍCI JAROMĚŘ

Na jaře 2018 nebylo základní kolo Zlatého listu v Novém Městě nad Metují, a tak jsme se vydali do Jaroměře, kde soutěž pořádají Puštíci. Soutěž se konala v sobotu 23. března. Sraz jsme měli u Markéty na půl 9 a autem dojeli až ke klubovně, která je v suterénu lékárny hned vedle Tesca v Jaroměři. S sebou jsme vezli holínky, které byly potřeba hned, co jsme se zaregistrovali a vyrazili do terénu. Naše hlídka prošla přes jez na místo, kterému Puštíci říkají „na tůňkách“. Je to slepé rameno Labe. Během několika málo minut jsme došli do cíle, kde se před námi objevilo kouzelné místo plné tůňek a stromů. Tady jsme plnili úkoly, stříleli z luku i ze vzduchovky, pozorovali mikroskopem nebo prolézali lanovou dráhu. Porotci byli velice milí a otevření a my úplně zapomněli na to, že soutěžíme. Puštíci jsou prostě bezva parta! Celý den jsme si užili a odcházeli z tůňek mezi posledními. Radost byla veliká, protože jsme po sečtení bodů postoupili z druhého místa v kategorii starší žáci na krajské kolo do Prachova. Tam jsme nakonec nejeli, protože naše vedoucí měla necelé dva měsíce do porodu, ale smutní z toho nejsme. Těšíme na další rok do Nového Města nad Metují, kde bude probíhat jak okresní, tak krajské kolo soutěže a kam se, stejně jako do Jaroměře, rádi vracíme.

MONITORING ČEJKY CHOCHOLATÉ

Čejka chocholatá velikosti holuba, svrchu černá s nazelenalým leskem, zespodu bílá, na hlavě a krku s černou kresbou. Na hlavě má nápadnou chocholku. Žije na vlhkých loukách, polích u rybníků, v mokřinách. Potrava je tvořena převážně různými bezobratlými živočichy. Patří bohužel mezi nejrychleji ubývající ptačí druhy naší krajiny. Z některých oblastí čejky prakticky vymizely. Proto Česká společnost ornitologická organizuje mapování hnízdního výskytu čejek. Monitoring tento rok probíhal během celé hnízdní sezóny, ale stěžejní je zejména období od 20.3 do 10.4. Čolci byli také u toho a jedno březnové odpoledne monitorovali její výskyt. Podařilo se nám ji také vyfotit.

Čejka chocholatá hledající potravu.

Čejka je při hnízdění snadno zranitelným ptákem. Její hnízdo je prostý důlek na zemi, do něhož snese čtyři vajíčka, která jsou velmi pěkně špičkami uspořádána k sobě do tvaru čtyřlístku. Jsou skvrnitá a svým zbarvením se zcela ztrácejí lidským očím. Kdysi prý bývala sbírána jako lahůdka. K největším ztrátám při hnízdění čejek dochází, když zemědělci kultivují louky a pole a zajedou-li na pole, rozhodně nemá šanci žádné čejčí hnízdo přežít s úspěchem.

Letošní jaro bylo pro čejky nešťastným, v době návratu ze zimoviště zpět do českých krajín silně mrzlo a vysílení ptáci tak zoufale hledali potravu a odvážili se i blíže k lidským obydlím. Díky tomu se nám podařilo čejku

vyfotografovat na pozemku u ovcí, kam s oddílem chodíme. Čejka má velmi atypický hlas, kdo ji jednou slyšel a poznal, bezpečně ji pozná znovu. Zní totiž podobně jako vysílačka. Již řadu let ji posloucháme u areálu Horkalen a víme, že se sem každoročně vrací hnízdit. Věříme, že ji příští rok zase uslyšíme. Pokud byste se chtěli zaposlouchat do jejího hlasu, stačí ji vyhledat v bezvadném projektu Českého rozhlasu „Hlas pro tento den“.

Zdroj: www.birdlife.cz, www.rozhlas.cz

LILIE ZLATOHLAVÁ

Lidově zvaná lilie zlatohlávek je vytrvalá bylina vysoká 30-40 cm. Roste obvykle ve světlých lesích. Květenství je hrozen, okvětní lístky jsou nachově červené, skrvnité. Kvete od června do července, plodem je tobolka. S Čolky chodíme místo výskytu kontrolovat. V minulosti jsme v lese, kde roste, vysbírali několik kg odpadu. K naší radosti zlatohlávků neubývá. Kde že to vlastně roste? Prozradíme, že nedaleko vašich domovů, přesné místo ale nepovíme, běžte na jaře na procházku a zkuste ji vyhledat a obdivovat její krásu. Ten, kdo ji našel a ví, kde rostlinka je, jistě také ví, že se nesmí trhat. Podle zákona je chráněna jako ohrožený druh.

Lilie zlatohlavá v plném květu.

POZOROVÁNÍ ZVÍŘECÍCH OBYVATEL

Již v prvním čísle jsme psali o tom, že na pozemku u salaše budujeme nejrůznější příbytky pro zvířecí obyvatele. Vytvořit domov pro ještěrku, ježka nebo obojživelníky je jedna věc, druhá pak, že tam skutečně někdo bude. Těší nás, že se nám to daří, obyvatelů přibývá a kolem naší tůňky se objevují i kriticky ohrožené druhy.

Pozorování kolem tůňky.

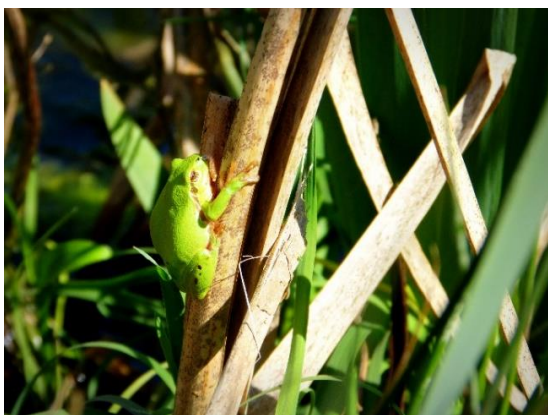

Terénní úpravy.

Skokan skřehotavý.

Skokan skřehotavý je největší žábou u nás a zároveň největší z původních druhů žab v Evropě. V ČR se jedná o kriticky ohrožený druh. Žije v blízkosti pomalu tekoucích i stojatých vod převážně v nižších polohách. Jsou velmi hluční zvláště v období rozmnožování. Hlas je typický a zní „brekeke kekek“, nebo „grekekekekek“. Právě podle hlasu je nejlépe rozeznatelný od příbuzného skokana zeleného a hnědého. Základní zbarvení skokanů skřehotavých je nejčastěji olivově zelené, hnědozelené nebo světle zelenošedé. Vyskytují se i zcela zelení nebo naopak i zcela hnědí jedinci. Celkově jsou skokani skřehotaví poměrně barevně variabilní, a proto je určení druhu podle vzhledu náročné.

Rosnička zelená.

Rosnička zelená je jednou z nejmenších žab u nás a jediný zástupce čeledi rosničkovitých v Česku. Jedná se o jedinou stromovou žabu u nás, je vyhodnocena jako silně ohrožený druh a je zákonem přísně chráněná. Nejvíce ji ohrožuje rušení vodních nádrží spojené s likvidací přilehlých zarostlých mokřin a tůní, obecně tedy ničení přirozeného biotopu.

Vážka ploská

Vážka ploská je druh vážky s nápadně širokým zadečkem, který je u samečka blankytně modrý a u samičky hnědavý. Má v oblíbě málo zarostlé vody, proto často jako první osídluje nově zakládáné malé vodní plochy. Kromě vážky ploské jsme pozorovali i vážky rudé, šídlo obrovské nebo šídélko páskované.

Ještěrka obecná samec.

Ještěrka obecná samička.

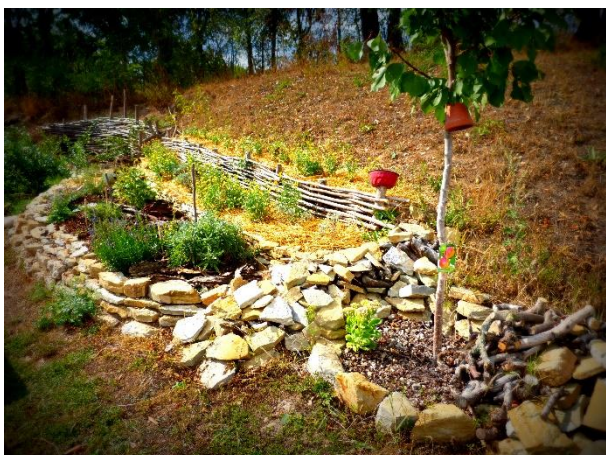
Ještěrka obecná je jeden z nejrozšířenějších druhů ještěrky v České republice. Ve zbarvení druhu je jasně patrný pohlavní dimorfismus (sameček je zbarvený do zelena, samička je hnědá). Dorůstá velikosti 15 - 22 cm. Jedná se o druh silně ohrožený, a tedy i chráněný.

Po vybudování kamenné zídky a ještěrkoviště se ještěrky nastěhovaly během několika dní. Jak by mělo takové ještěrkoviště vypadat? Stačí hromádka kamení, ale měla by mít své náležitosti. Hromady kamení v zahradě mohou díky své

schopnosti akumulovat teplo a díky množství děr, které se uvnitř nacházejí, poskytovat útočiště velkému počtu zvířat. Jako stavební materiál jsou nejvhodnější přírodní kameny, které najdeme v blízkém okolí naší zahrady. Do hromady můžeme zabudovat také silné, sukovité větve, díky nimž vzniknou prostornější dutiny s lepším přístupem.

Ještěrkoviště vybudované Čolky.

Suchá zídka osázená bylinkami.

Slepýš křehký.

Slepýš křehký je představitel beznohých ještěrek. V Česku je silně ohrožen a jeho stavy poslední dobou klesají. U nás na pozemku je ovšem hojným plazem, během léta jsme pozorovali řadu potomků. Nejvíce jsme jich spatřili v hnoji a ve štěpce u malin. Je radost vidět, že se jim u nás dobře daří.

POKUSY A POZOROVÁNÍ

Během naší práce pro přírodu během roku je potřeba také trochu provětrat kuchyň a provést pár pokusů. Většinou vše potřebné máme po ruce, a tak můžeme zkusit a bádát dle libosti.

Pokus kouzelný balónek a závod kvasnic.

Zkoumání našeho čichu.

Smyslové pexeso - hmat.

Pokusy zvládnou i nejmenší děti.

Oblíbené pozorování a poznávání minerálů.

PTAČÍ PARK JOSEFOVSKÉ LOUKY

Ornitolog Břeněk Michálek provedl Čolky 11. září 2018 unikátním soukromým ptačím parkem nedaleko Jaroměře. Ptačí park má umožnit návrat mokřadních ptáků na dříve zaplavované louky v nivě Metuje a současně zpřístupnit území lidem a umožnit jim obdivovat krásu přírody. Páteří parku je unikátní sto let starý závlahový systém Metuje, který po opravě umožňuje regulaci výšky spodní vody na okolních loukách. Právě tyto louky ČSO s pomocí stovek jednotlivých dárců vykupuje a buduje na nich tůně i velké vodní plochy, které zajistí potravu ptákům a životní prostor řadě ohrožených druhů bezobratlých. Procházkou Čolci došli až k výběhu divokých koní. Svou přítomností pomáhají koně udržovat prostředí nezbytné pro luční mokřadní druhy. Na evropském kontinentu

byl divoký kůň člověkem vyhuben, díky izolaci Britských ostrovů však v drsném prostředí Exmooru přežili divoce žijící koně, kteří původním divokým koním kontinentální Evropy odpovídají nejenom vzhledem, ale i řadou genetických znaků. A především se u nich zachovaly všechny „divoké“ vlastnosti nutné pro život bez lidské péče. Právě kombinace unikátních vlastností, nenáročnosti, autentického vzhledu a schopnosti celoroční venkovní pastvy bez potřeby přikrmování a jiné péče, činí z divokých koní z Exmooru ideální zvíře pro nejekologičtější péči o přírodovědně cenná území.

KONĚ JE PŘÍSNĚ ZAKÁZÁNO KRMIT!!!

Shodou okolností v této lokalitě v den naší návštěvy natáčela Česká televize, a tak jsme měli postaráno o další zážitek. Pořad lze přehrát ze záznamu na adrese: www.ceskatelevize.cz/porady/1095_913550-nedej-se/218562248430029-dvacet-let-zachranuji-kdo-zachrani-je/

Divocí koně se přišli podívat...

...a vzápětí odklusali pryč...

Mokřad byl velkou zábavou, Čolci zde byli v době, kdy celé Česko sužovalo dlouhodobě velké sucho...

Natáčecí den České televize.

72 HODIN – PŘEDNÁŠKA S ORNITOLOGEM

Projekt 72 hodin jsou tři dny plné dobrovolnických aktivit, které se v ČR konají již po sedmé. Cílem 72 hodin je zapojit co nejvíce mladých lidí a ukázat jim, že stačí málo, aby společně dokázali mnoho! Přesvědčit je, že jsou sami schopní změnit věci, které se jim nelíbí. S dětmi z přírodovědného oddílu se účastním tohoto projektu od počátku. Poprvé jsme ale mohli být poněkud velkorysejší díky dotaci z MŠMT. Jako cíl jsme si dali nakoupit ptačí budky a umístit je s odborníkem. Pozvali jsme i maminky a babičky a odpoledne si moc užili. Ornitolog Filip Laštovic nás seznámil s ochranou ptactva. Povídal o možnostech pomoci při hnízdění ptáků až po dokrmování přes zimu. Vyprávěl nám o tom, že je vhodné budky umístit právě na podzim, aby si na ně ptáci zvykli. Při špatném počasí přes zimu slouží i jako úkryt. V současné době neuvěřitelně rychle mizí celé populace

ptáků, a tak jsme rádi, že nejenom přikrmováním po celou zimu, ale i touto cestou můžeme přispět, aby na jaře mohli lépe zahnízdit. Jaké budky jsme umístili? Budkám dala záchranná stanice, která budky vyrábí speciální názvy podle jejich obyvatelů. Pořídili jsme rehkovník, červenkovník, špačkovník, sýkorníky, kosník a strážlíkovník. Tím to pro nás ale všechno teprve začíná. Budky budeme pečlivě monitorovat a každý rok na podzim čistit, aby v nich další jaro mohli přijít na svět další ptačí potomci.

Ornitolog Filip Laštovic.

Karlička hlídá.

Budky z Jaroměře ze záchranné stanice.

PODZIMNÍ STRAŠIDLENÍ

V pátek odpoledne jsme se sešli s kamarády na sadě u oveček, kde probíhalo dlabání dýní. Během dlabání jsme dostali bramborovou polévku z kotlíku, ohřívala se nad ohněm. Dýně jsme pak donesli na staré hřiště, kde jsme je rozsvítili. Dýně svítily opravdu moc pěkně. Pak následovala stezka odvahy, kterou nám připravili rodiče. Stezka byla moc zábavná. Celé odpoledne jsme si s kamarády užili.

Klárka Netíková

Parta čeká na setmění a stezku odvahy.

Lucerničky.

Bramboračka z kotlíku od babičky Ivy.

SLOVO ZÁVĚREM

Tento rok přinesl mnoho nového, proběhly dokončovací práce při budování venkovních příbytků pro zvířata. V roce 2019 jsme si dali za cíl vybudovat konečně příbytek pro nás. Pokud vše dobře půjde, na podzim budeme mít v budově na pozemku klubovnu, kde se budeme moci pravidelně scházet a začít přijímat nové členy. Náš obývací pokoj byl bezva místo ale jelikož je nás dohromady už skoro 30, nové prostory jsou skutečně potřeba. Každého dobrovolníka vítáme, budeme vděční za staré skříně, stoly, police, křesla. Zkrátka to, co by nám ještě mohlo posloužit.

Markéta Pavlová

Vedoucí od léta 2018. Po ukončení studia jsem se několik let věnovala sociální práci s rodinou a dětmi. Od střední školy se zajímám o komunikaci mezi lidmi, ale i mezi zvířaty. Jsem čtvrtým rokem na rodičovské dovolené. Žijeme na malé vesnici se zvířaty, v přírodě. Rádi chodíme na dlouhé pěší tury, jezdíme na kole, cestujeme a poznáváme. V současné době je moje velké téma vzdělávání dětí.

Mgr. Markéta Poláčková

Hlavní vedoucí oddílu DUHA Čolci Černčice. Pedagog, toho času na mateřské dovolené. Máma Magdalénky (2,5 roku) a Jiříka (6 měsíců).

V roce 2019 se můžete například těšit na:

- Uklid'me Česko 2019
 - Zlatý list 2019
 - Čmelákovník a povídání o čmelácích
 - Včely a včely samotářky
 - Květnatá louka a její pozorování
 - Exkurze do Krupárny u Dobrého
- ... a mnoho dalšího ☺

Na vydání časopisu ČOLKOVINY se podíleli:

Vedoucí oddílu: Mgr. Markéta Poláčková
Fotografie, grafická úprava: Hana Netíková,
Jiří Vašíček
Autoři příspěvků: Čolci